

RIKSADVOKATEN

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

22/191 - 30 / TAA020

25.04.2022

Endringer i domstolstruktur - høringsuttalelse fra Riksadvokaten

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 26. januar 2022 om endringer i domstolstruktur.

Riksadvokaten delte fullt ut Domstolskomisjonens overordnede syn på behovet for betydelige endringer i domstolstrukturen, jf. NOU 2019:17. En viser i denne forbindelse til riksadvokatens høringsuttalelse av 2. juni 2020. Riksadvokatens syn ligger fast.

Statsadvokatembetene, herunder Økokrim og Det Nasjonale statsadvokatembetet, er egne høringsinstanser. Det vises til uttalelsene i sin helhet. Statsadvokatembetene har omfattende kontakt med domstolene rundt om i landet i sitt daglige virke med berammelser, samarbeidsrutiner og gjennomføring av hovedforhandlinger i straffesaker. Embetenes uttalelser og erfaringer hva gjelder straffesakspleien, bør derfor vektlegges betydelig.

Det er ingen av statsadvokatembetene rundt om i Norges land som støtter en reversering av reformen. Embetene gir i det vesentlige klart uttrykk for at reformen ikke bør reverseres, og at erfaringene med domstolsreformen så langt har vært gode. Nedenfor gjengis de mest sentrale synspunktene fra embetene.

Statsadvokatembetene i Troms og Finnmark, Møre og Romsdal, Rogaland, Vestfold, Telemark og Buskerud, Det nasjonale statsadvokatembetet og Økokrim har i felles brev av 4. november 2021 gitt klart uttrykk for at domstolsreformen ikke bør reverseres nå. Reformen bør virke en lengre periode, før man kan foreta en grundig evaluering.

Disse embetenes klare inntrykk så langt er at domstolene klarer å benytte ressursene på tvers av rettsstedene, og at driften er mer effektiv.

En reversering nå vil kreve ressurser som tingrettene trenger til produktiv aktivitet, og det vil gå ut over rettstilbudet til publikum.

Det nasjonale statsadvokatembetet fremhever i sin uttalelse av 19. april d.å. at det er viktig at alle tingretter kan behandle også kompliserte straffesaker med kvalitet. Dette vil være

vanskelig for de minste domstolene hvor slike saker kommer sjelden og hvor fagmiljøet er sårbart.

Møre og Romsdal statsadvokatembeter har i sin uttalelse av 8. april d.å. fremhevet at deres erfaringer med de tidligere domstolene var gode, men at erfaringen nå er at det er blitt ytterligere forbedringer særlig når det gjelder fleksibilitet, noe som igjen styrker muligheten for raskere berammelser og smidig gjennomføring av hovedforhandlinger. Den nye domstolen fremstår som en forbedring i rettspleien når det gjelder straffesaker.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter har i sin uttalelse av 8. mars d.å. fremhevet at endringsforslaget fremstår umodent og at dagens ordning i det minste bør evalueres før endring vurderes. Embetets erfaring er at den nye ordningen har medført en vesentlig bedre ressursutnyttelse og særlig bidratt til kvalitetsheving ved de mindre domstolene.

Embetet kan ikke se hvilke tiltak som nå kan iverksettes for at departementets forslag i høringsnotatet ikke skal medføre en dårligere rettspleie. Når det gjelder tiltak for å ivareta barns rettssikkerhet, mener embetet at en sannsynlig konsekvens av departementets forslag i høringsnotatet vil være lavere kvalitet ved tingrettenes avgjørelser og formentlig flere konvensjonsbrudd i barnesaker. Forslaget vurderes også som uheldig for den samiske dimensjonen i rettspleien. Dagens løsning sikrer tingretten et større fagmiljø og bedrer bl.a. tilliten til domstolen ved at sakene behandles av flere dommere.

Hedmark og Oppland statsadvokatembeter har i sin uttalelse av 19. april d.å. vist til at reformen synes å virke etter sin hensikt, at ressursene blir utnyttet på en bedre og mer effektiv måte, at ledelsen er mer profesjonalisert og at det er lettere å få til mer ensartede rutiner. Videre mener embetet at det er viktig at de lokale rettsstedene opprettholdes på sikt.

Nordland statsadvokatembeter har i sin uttalelse av 7. april d.å. vist til at de så langt ikke har erfart at saker trekkes til større rettssteder fremfor å bruke nærmeste rettssted, hvilket tyder på at den lokale forankringen består. Nordlands erfaringer at reformen har gitt god utnyttelse av dommerkapasiteten og at fleksibiliteten er god.

Agder statsadvokatembeter har i sin uttalelse av 19. april d.å. vist til at erfaringene med reformen hittil er positive med likere rutiner og god utnyttelse av dommerkapasiteten. Agder frykter at ny omorganisering skaper intern uro og ressurstap, og vil ikke tilrå en reversering.

Trøndelag statsadvokatembeter skriver i sin uttalelse av 6. april d.å. at de kun har gode erfaringer med domstolsreformen så langt, og at reformen synes å ha virket etter sin hensikt. Trøndelag frykter at en reversering vil forsinke og vanskeliggjøre en nødvendig modernisering. Trøndelag skriver blant annet:

Videre er vår erfaring så langt at det er en bedre ressursutnyttelse og et sterkere fagmiljø i Trøndelag tingrett, enn hva vi opplevde ved de tidligere små domstolene. Vi vil særlig vise til følgende:

- Det er kortere responstid fra tiltalebeslutning sendes tingretten, til det responderes fra rettens side i forhold til berammelse.

- Hovedforhandling berammes mer nært i tid.

- Dommerne er delt inn i faggrupper, som vi ser gir sterkere fagmiljøer. I faggruppe knyttet til straffesaksbehandlingen er det utpekt dommere som har ansvar for saksforberedende møter, uavhengig av hvilket rettssted i kretsen hovedforhandling skal avvikles.

- Saksforberedende møter gjennomføres før hovedforhandling, hvor forberedende dommer, aktor, forsvarer(e) og bistandsadvokat(er) deltar. Retten tar initiativ til disse og er ett viktig bidrag til en effektiv gjennomføring av saken. Vi kan vanskelig se at dette vil være mulig hvis reformen endres slik at vi igjen må forholde oss til domstoler med få dommere. Dette vil i første rekke gjelde Namdal og Fosen tingrett, som begge har bestått av 2 dømmende årsverk.

- Vi opplever også en helt annen fleksibilitet i tingretten, ved at dommere kan flyttes til det rettssted det til enhver tid er behov. Dette bidrar til raskere saksavvikling og god ressursutnyttelse.

- Videre reduseres faren for inhabilitet i domstolen, ved at det er større fleksibilitet knyttet til hvilken dommer som kan ta en eventuell varetektsfengsling og hovedforhandling i samme sak.

- En reversering av dagens struktur vil gjøre det vanskeligere å gjennomføre endringene i straffeprosessloven knyttet til "aktiv saksstyring" (Prop. 146 L 2020-2021). De nye bestemmelsene trer etter planen i kraft 01.07.22. Kravet til forberedelse og oppfølging av disse endringene, vil i den enkelte sak kreve aktiv saksstyring fra domstolen fra den kommer inn. Dette krever ledig dommerkapasitet og ideelt sett spesialisering, hvilket er vanskelig i en liten domstol.

Kort oppsummert vil dagens reform være det beste bidraget til å opprettholde en god rettssikkerhet for befolkningen. Reformen er ikke et skritt på veien mot en fremtidig sentralisering og nedleggelse av dagens små rettssteder, men tvert imot en garanti for opprettholdelse av disse.

Vestfold, Telemark og Buskerud statsadvokatembeter har i sin uttalelse av 18. april d.å. bemerket at det i høringsnotatet ikke er vist til erfaringer med reformen så langt, og at det heller ikke er gjennomført en evaluering. Domstolene utnytter kapasiteten bedre, berammelser skjer raskere og fagmiljøene er blitt sterkere. Embetet mener det fremstår svært uheldig at en reversering skal iverksettes uten tilstrekkelig kunnskap om hvordan reformen har virket. En reversering vil ha betydelige kostnader, både økonomiske og for de ansatte i domstolene. Forslaget synes ikke tilstrekkelig begrunnet og vil svekke borgernes rettssikkerhet.

***

Riksadvokaten slutter seg til statsadvokatembetenes klare råd mot å reversere domstolsreformen, basert på deres erfaringer fra strafferettspleien. En reversering nå fremstår ikke tilstrekkelig begrunnet, men vil kunne svekke fremdriften og kvaliteten i strafferettspleien samt borgernes rettssikkerhet.

Jørn Sigurd Maurud

Tone Aase
statsadvokat

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur